Mrtví vstávají a chudým se zvěstuje evangelium

Původ materiálu
Ondřej Macek
Pořadí v lekci
36

Téma

Bůh navštívil svůj lid

Cíl

Děti pochopí, že Boží přítomnost v Ježíši mění naše životy i v nejtěžších situacích. Bůh nás nenavštěvuje proto, aby dělal zázraky, ale aby byl s námi v našem utrpení. A také to, jak pro konkrétního člověka může vypadat Boží království.

Pro učitele

Biblický text: Lukáš 7,11–17; 7,18–23

Výkladové poznámky

Naim – „okouzlující místo“

Město Naim leží v jižní Galileji, asi den cesty od Kafarnaum. Jeho název znamená „okouzlující“. V dohledu je hora Tábor, za kopcem Šúnem, kde před staletími působil prorok Eliáš.

„Hned nato“ (stalo se příštího dne)

Lukáš zřetelně navazuje na předchozí příběh o uzdravení setníkova sluhy a přidává svou vlastní látku. Také vystupňovává atmosféru před otázkou Jana Křtitele – kdo vlastně Ježíš je? Poukazuje na to, že Ježíš je pánem nejen nad nemocí, ale i nad smrtí.

Lukáš navazuje na blahoslavenství, která těmto dvěma příběhům bezprostředně předcházejí.

Není potřeba snažit se povznést blíže Bohu – on sám nás potkává na naší cestě. A to i tehdy, když už na márách vynášíme pohřbít svoje poslední naděje.

Když nám někdo zemře, zdá se šílené, jak se nám všechno zastaví, ale kolem dál lidé chodí do práce, nakupují, scházejí se, žijí. A zároveň je potřeba zařídit pohřeb. Všechno zorganizovat, domluvit s farářem/farářkou, hudbou, pohřební službou.

Jediný syn své matky

Příběh vdovy z Naim navazuje na příběhy všech starozákonních matek, které pláčou nad svými syny (především vdova, jejíhož syna křísí Eliáš – 1Kr 17,17–24). Vdova z Naim symbolizuje dceru siónskou. Tak jako Ráchel oplakává své syny (Jr 31,16) a dostává se jí odpovědi od Hospodina: „Přestaň hlasitě plakat a ronit slzy…“

Beznadějnost situace ženy je vystupňovaná na maximum. Vdově zemřel jediný syn. To je katastrofa – sociální, ekonomická, právní. Nebude mít nikoho, kdo by se o ni staral, kdo by ji zastupoval před úřady. Ztratila nejprve muže, teď syna.

Bylo mu jí líto

Tak jako se Hospodin slitovává nad zdecimovaným Ráchelinýmpotomstvem (Jr 31,20), tak se i tady znovu prolamuje do příběhu naimské vdovy příchod „milostivého léta“ (4,19). Řecké slovo vyjadřuje vnitřní, viscerální soucit – Ježíš cítí bolest ženy doslova v útrobách. Lukáš toto slovo používá ještě v podobenství o milosrdném Samaritánovi (10,33) a o marnotratném synovi (15,20) – vždy když popisuje milosrdné činy protagonisty příběhu.

Pán se nejprve podívá na vdovu – ne na mrtvého – vidí její zármutek a smilovává se.

Nemá rád smrt

Ježíš nesmekne klobouk a neuhne, jak by bylo slušné. Naruší důstojnost pohřbu. Jeho veselý živý průvod se přímo střetne s tím smutným. Ježíš nemá rád smrt. Jednomu žákovi dokonce řekl: „Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé.“ (Mt 8,22) Staví se proti všemu, co si na člověka sedá, co ho svírá, co mu bere chuť žít. Celé jeho působení je vystoupením proti tomu, co člověka drtí.

Neplač

Zákaz nářku nad smrtí signalizuje změnu situace – je tu Ježíš, a to, jak mluví, se nedá srovnat s řečí proroků: ti Boha prosili, aby mrtvé vzkřísil. (1Kr 17,21; 2Kr 4,33) Nikdo by si netroufl říci rodině v žalu „neplač“. Zadržovat pláč škodí. Pláč je úlevný. Tělo podvědomě vysílá signál těm kolem nás: Chovejte se, prosím, teď k tomuto člověku ohleduplně. Přestaň plakat nad minulostí, teď přichází něco nového.

Dotek már

Přestože v jiných zprávách o zázracích jeho dotek znamená uplatnění Boží moci (6,19), tady má funkci pouze technickou. Evangelista polemizuje proti jakékoli magii tím, že průvod se Ježíšovým dotykem má pouze zastavit: ti, kteří máry nesli, se zastavili.

Mládenče, pravím ti, vstaň!

Řecké slovo pro mladíka označuje možná někoho mezi čtyřiadvaceti až čtyřiceti. Mrtvý mladík je tedy asi stejně starý jako sám Ježíš při jeho popravě. Slovo „vstaň“ používá Lukáš i pro uzdravení ochrnutého (5,23–24), vzkříšení Jairovy dcery (8,54) a samozřejmě pro Ježíšovo vlastní vzkříšení (24,6, 34).

Poprvé tady Ježíš smrt cvičně srazí z trůnu. Ještě ne definitivně. Smrti se bojíme. Různě. Při vší víře, naději je to pořád dost královna, před kterou tušíme, že se budeme muset sklonit.

Bůh navštívil svůj lid

Zatímco všichni, kdo to vidí, pochopili, že v Ježíši Bůh navštívil člověka, Jan Křtitel (přestože o tom slyšel od svých učedníků) váhá. Snad proto, aby Ježíšovi mohl Lukáš vložit do úst odpověď, ke které směřuje celý tento děj.

Lidé si mezi sebou šeptají: „Tohle je invaze z nebe. Revoluce. Změna pořádků.“ Velký zástup židů byl svědkem Ježíšova vzkříšení vdovina syna a všichni oslavovali Boha za to, že povstal (egeirō – další výskyt) velký prorok a že Bůh pomohl svému lidu.

Ježíšova odpověď shrnuje jeho působení, které vrcholí křísením mrtvých a zvěstováním evangelia chudým. Všechny tyto činy jsou viděny jako Boží milostivé navštívení v Kristu – Bůh navštívil svůj lid, a to jak pohany (setník), tak ponížené (vdovy) a hříšníky.

Kolik pohřebních průvodů Ježíš nezastavil?

Podle evangelních zpráv vzkřísil Ježíš tři lidi: Mladíka z Naim, Jairovu dceru a Lazara. Sice víc než všichni velcí bibličtí proroci dohromady, ale pouze tři. V celé Galileji. Kolik pohřebních průvodů nezastavil?

Janovi učedníci a otázka identity Mesiáše

Jan má ve vězení krále Heroda Antipy zřejmě návštěvní privilegium – jeho učedníci ho mohou navštěvovat, kdy chtějí, a mohou volně přenášet zprávy tam i zpět. Janovi učedníci jsou zmíněni i jinde (5,33; 11,1; Mk 6,29; J 3,25–26), ale pouze zde v Lukášovi hrají aktivní roli.

Celý Janův život – od zaslíbení před jeho početím až po uvěznění u Heroda – byl strávený přípravou cesty pro přicházejícího Mesiáše. Ve vězení musel dychtivě čekat na zprávy o Božím působení ve světě, o napravování věcí. Jeho následovníci mu byli očima a ušima a přinášeli mu zprávy zpět, ale tyto zprávy nebyly takové, jaké očekával.

Janova otázka není pochybností, ale „nadějným zkoumáním možnosti“ – vždyť čeká na popravu.
Jan vybírá dva konkrétní učedníky, možná kvůli jejich důvěryhodnosti (podle Dt 19,15 vyžaduje spolehlivé svědectví minimálně dva muže), aby je poslal k Pánu s Janovou otázkou: „Jsi to ty, kdo má přijít (*ho erchomenos*), nebo máme čekat na jiného?“ (v. 19). Tato otázka připomíná Janovo proroctví o tom, kdo přichází v Lukáši 3,16 (*erchetai*).

Když Ježíš odpovídá, nenabízí úhlednou odpověď pro Janovy učedníky k zapamatování a odnesení zpět učiteli. Kdyby to tak bylo snadné. Místo toho Ježíš pověřuje posly jako svědky: „Jděte a oznamte Janovi, co jste viděli a slyšeli“ (v. 22). To bude znamenat především to, že si musí všimnout utrpení kolem sebe. Musí se zastavit a vidět bolest v tvářích; musí si udělat čas vyslechnout těžké příběhy cizinců. Při tom také uvidí naději, která se rodí v někom, komu je dána druhá šance: šance chodit, šance vidět, šance žít ve společenství po dlouhých letech izolace, šance žít znovu.

Seznam ve verši 22 odkazuje na Izajáše a obsahuje zázraky, které jsou Ježíši připisovány jinde v Lukášovi:

- slepí vidí (Iz 29,18; 35,5; 42,18) – Ježíš znovu uzdraví slepého u Jericha (18,35–43)
- chromí chodí (Iz 35,6) – další uzdravení, které Ježíš výslovně provádí (5,17–26)
- malomocní jsou očišťováni – uzdravení, které Ježíš uskutečňuje (5,12–16; 17,11–19)
- hluší slyší (Iz 29,18; 35,5; 42,18) – jediný neduh na seznamu, který Ježíš v Lukášovi přímo neřeší
- mrtví vstávají (Iz 26,19) – ihned připomíná zázrak v Naim (7,11–17); ale také uzdravení Jairovy dcery (8,40–56)
- chudým se zvěstuje evangelium (*euangelizomai*, Iz 61,1) – umístění na konci seznamu naznačuje, že Ježíšovo mesiášství se soustředí na hlásání dobré zprávy chudým

Tento verš také odráží Ježíšovo čtení Izajáše 61,1 ve 4,18: přináší dobrou zprávu chudým, propuštění zajatcům, navrácení zraku slepým, svobodu utlačovaným a milostivé léto Hospodinovo. Ježíš odpovídá, že proroctví je v něm naplněno (4,21).

Pasáž končí blahoslavenstvím z úst Ježíše. Oznamuje, že požehnání padne na ty, kdo ho a jeho činy neodmítají. „Blahoslavený“ (makarios) připomíná Blahoslavenství, která převracejí naše obvyklé očekávání toho, co se počítá jako požehnání. Doslova to znamená „blahoslavený je

kdokoli, kdo není pohoršen/přiveden k hříchu/uveden k pádu“ kvůli mně.

Pokud doufáme, že Mesiáš vtrhne s mocí a silou, budeme zklamáni. Avšak pokud hledáme Mesiáše, který vstupuje do utrpení světa, pak budeme požehnáni nad naši představivost.

Závěrečné pochybnosti

Vrcholem není samotný zázrak, když „mrtvý začal mluvit“. Vrcholem je vyznání, že Bůh navštívil svůj lid! Že toto Boží navštívení tiší pláč jeho lidu. Tehdy, když člověka navštěvuje Bůh, tehdy se radikálně proměňuje jeho situace.

Když nám někdo blízký umře, tak dost možná už naše modlitby nebudou stejné; víra nebude stejná; vnímání světa, života nebude stejný… nic nebude stejné. Naši zemřelí nám chybí.
V čase se to trochu proměňuje, ale chybí a budou chybět.

Církev je povolána, aby skutečnými způsoby dávala najevo Boží soucit všem lidem.

Feministická a gender perspektiva

Ekonomická bezmoc vdovy: ženy nemohly dědit majetek (šel synům, pak dalším mužským příbuzným); vdova bez syna = absolutní chudoba a závislost; nemohla se právně zastupovat před soudem; často nucena žít z almužny nebo se vrátit do rodiny otce (pokud ještě žil).

Sociální stigma: Vdovy byly považovány za neúplné – žena definována skrze vztah k muži.

Náboženská marginalizace: Vdovy nemohly plně participovat v chrámové bohoslužbě.

Statistika v Lukášově evangeliu: Lukáš zmiňuje ženy 43krát (více než ostatní evangelia).
13 příběhů o ženách je pouze u Lukáše.

Ježíš iniciuje setkání: Ježíš sám vidí a jedná.

Dal ho jeho matce: restituční spravedlnost.

Vrací ženě ekonomickou bezpečnost – Boží království má konkrétní sociálně-ekonomický rozměr.
Vyprávějte příběh z perspektivy ženy.

Diskutujte o nespravedlnosti.

Zdůrazněte Ježíšovo vidění: Ježíš vidí – ne syna, ne zástup, ale ženu v její nouzi.

Najděte příklady marginalizovaných žen dnes.

Pro děti

Předškoláci

Písnička *V tobě je radost* (Sv 363): „I v téhle době hledíme k tobě. Ať umíráme – na tebe dáme, Pána a Krista. Haleluja!“

Rozhovor o smutku a útěše

Kdy jsi byl smutný?

Kdo ti pomohl, když ti bylo smutno?

Co ti pomohlo?

Najde se vždycky někdo, kdo nás potěší?

Vyprávění (zjednodušené)

Jednou šel Ježíš se svými kamarády do městečka, které se jmenovalo Naim. To jméno znamená „krásné místo“. A opravdu, tam rostl jasmín, voněly cypřiše a na stromech visely mandarinky. Šli tam po cestě a bylo jich hodně. Povídali si, smáli se.

Vtom uviděli jiný průvod. Ten byl ale smutný. Lidé plakali. Nesli mrtvého chlapce na nosítkách. Za nimi šla jeho maminka. Ta byla nejvíc smutná ze všech. Byl to její jediný syn. A navíc už neměla ani manžela. Zůstala úplně sama.

Když ji Ježíš uviděl, bylo mu jí moc líto. Přistoupil k ní a řekl: „Neplač.“ Potom se dotkl nosítek.

Všichni se zastavili. Dva průvody – veselý a smutný – se potkaly u brány města.

Ježíš řekl: „Chlapče, vstaň!“ A ten chlapec vstal! Ježíš ho dal jeho mamince. Maminka měla velkou radost!

Všichni se divili a říkali: „Bůh je s námi! Bůh nás navštívil!“

Pomůcky: Obrázek plačící ženy; obrázek objímání; píseň *V tobě je radost* (Svítá 363); obrázek z pohřbu/smuteční průvod.

Aktivita

Živý obraz. Dvě skupiny – veselý a smutný průvod, jak se potkávají. Zahrát setkání průvodů u městské brány.

Kdo vidí potřebné? Rozstřihejte obrázky různých lidí – starší paní, dítě, muž v obleku, žena bez domova, atd. Položte obrázky na zem. Vyprávějte: Ježíš šel po cestě a VIDĚL lidi. Ne všichni ale vidí všechny lidi. Někdy jsou lidé neviditelní. Ukazujte na jednotlivé obrázky: Koho z těchto lidí by si lidé všimli? Koho by přehlédli? Pak řekněte: Ale Ježíš VIDĚL vdovu. Viděl ji, když ji ostatní možná přehlédli. Ježíš vidí všechny!

Mladší školní děti

Motivační uvedení: Zeptejte se dětí, jaká trápení ony prožívají. Nechte je o nich vyprávět – jejich „životní“ trápení jsou jiná než neštěstí nás dospělých. Jedna věc je ale stejná: co pomáhá? – Nezůstat sám, cítit oporu v někom, kdo rozumí. Kdo dovede potěšit. Najde se vždycky někdo takový?

Vyprávění

I. Otázky

Jednou přišel Teofil za Lukášem celý smutný. Jeho kamarádovi ze školy umřel tatínek. Teofil by mu hrozně rád něco pověděl, nějak ho potěšil. Ale nevěděl, jak na to, a tak se raději do žádného rozhovoru nepustil. Zlobil se kvůli tomu i sám na sebe… A také na Pána Boha. Proč musel kamarádův otec umřít, když jsou z toho teď všichni tolik smutní? A má křesťanská víra nějakou odpověď i na smrt?

Lukáš se zdráhal. „Nemůžu ti, Teofile, dát odpověď na všechny tvé otázky, sám někdy musíš k odpovědi doputovat. A putování s hledáním otázek je někdy moc těžké. Povím ti však jeden příběh.“ Teofil spokojený nebyl. Lukáš by měl přece všechno vědět! Ale poslouchal.

I. Smutná maminka a Ježíšův čin

Kdysi šel Ježíš se svými učedníky do městečka Naim. To jméno znamená „okouzlující“.
A opravdu, byl to krásný kout – před domy kvetl jasmín, voněly cypřiše, z větví visely mandarinky. V dálce se tyčila krásná hora Tábor. Lidé si tam rádi stavěli domy.

Když se Ježíš s učedníky k městu blížil, začali se k nim přidávat další lidé. Za chvíli už to byl veliký, a docela veselý průvod. Jedni okukovali Ježíše, jak že vypadá ten velký divotvorce a podivuhodný vypravěč, jak se o něm po kraji říkalo, jiní se dávali do hovoru s jeho učedníky.

Už se skoro chystali vstoupit do města, když proti nim vyšel městskou branou – místem, kde se scházeli starší města k důležitým rozhodnutím – úplně jiný průvod. Spousta plačících lidí, kteří nesli nosítka s mrtvým člověkem, aby jej za městem pohřbili. Truchlící sousedé, příbuzní, možná i najatí profesionální plačky, jak bylo v kraji zvykem. Někdo přinesl voňavé byliny – bylo

horko a tělo zemřelého…

Za nosítky šla osamělá paní. Lidé se drželi až za ní.

Byla to, Teofile, vdova, které teď umřel jediný syn, mladý muž. Lidé, kteří ji doprovázeli, neoplakávali jen toho mrtvého, ale i ji. Zůstala sama: Nikdo se o ni nepostará, nikdo jí s ničím nepomůže, nikdo jí neudělá radost. Kromě syna už nikoho neměla. Nejdřív muž, teď syn… Tento dům v Naim bude na dlouho poznamenaný. A před ženou někteří ze známých raději přejdou na druhou stranu ulice, aby nemuseli něco říkat.

Když ji Pán Ježíš uviděl, bylo mu jí moc líto. Cítil její bolest hluboko v srdci, až v útrobách. Nikdo mu nic neřekl, ani ta smutná maminka se na něj neobrátila, aby jí pomohl. Nejspíš jej ani nevnímala a kdo ví, jestli vůbec věděla, že do města přichází muž s takovou pověstí.

Víš, Teofile, bylo by slušné, aby Ježíš uhnul stranou, smeknul, udělal místo smutečnímu průvodu. Ale Ježíš nesmekne. A naruší důstojnost pohřbu. Jeho veselý živý průvod se přímo střetne s tímhle smutným.

Ježíšovi jí bylo líto. Přistoupil k ní a řekl jí: „Neplač.“ Nic víc. Nikdo by si netroufl něco takového říct! Pláč přece pomáhá, je úlevný…

Smutný průvod zastavil. Dva průvody na jedné cestě a Ježíš mezi nimi. Pak se dotkl toho lehátka s mrtvým – to se nedělá, to se nesmí! Tím se člověk stává nečistým! – a nahlas pověděl: „Mládenče, pravím ti, vstaň.“

A mrtvý začal mluvit! Ten mladík se posadil a Ježíš mu pomohl seskočit z lehátka, aby mohl obejmout maminku. Konec smutku a konec pláče!

Do města se pak vraceli už všichni společně, ne dva průvody, smutný a veselý, ale jeden velký a radostný. Všichni chválili Pána Boha a říkali: „Veliký prorok povstal mezi námi a Bůh navštívil svůj lid.“

Poprvé tady Ježíš srazil smrt z trůnu. Ještě ne definitivně – ale ukázal, že má nad ní moc.

III. I nás navštěvuje Pán Bůh

Jenže Teofil s vyprávěním spokojen nebyl. Znal už příběhy o Ježíši a jeho zázračné moci, ale neznal nikoho, kdo by takových činů byl schopný dnes. Co s takovým příběhem? Řekl: „Ten příběh nám naše smutky neusnadní. Většina smutných průvodů se nezastaví. Ježíš vzkřísil jen tři lidi – mladíka z Naim, Jairovu dceru a Lazara. Jen tři v celé Galileji. A v našem městě? Kolik pohřebních průvodů Ježíš nezastavil?“

Lukáš mu odpověděl: „Máš pravdu, Teofile. Inu, ne vždycky je všechno podle našich představ, a ne všechno se odehrává tak, jak bychom rádi. Ale pamatuj si aspoň dvě věci:

Ježíšovi bylo líto té maminky, a tak jí vrátil jejího syna. A tobě je líto tvého kamaráda. My křesťané bychom se měli nechat tou lítostí pohnout a udělat všechno, co jen je v našich silách, abychom pomohli. Úplně to nejde. Mrtvé do života vrátit neumíme, ale můžeme jim dát najevo, že jsme s nimi a že jim chceme pomoci. Vzít za ruku, přisednout, obejmout.

A také můžeme vědět, že Pán Bůh je s námi stále, i když máme zármutek. Třeba to není tak viditelné jako tehdy. Ale i dnes platí, že on nás vezme za ruku, zastaví na cestě, obrátí jiným směrem, že nás prostě nenechává nešťastné.

Možná neudělá, co bychom po něm chtěli. Neřekne, co bychom rádi slyšeli. Možná neřekne nic… Jen se přidá. Jde s námi.

Nemusíme se bát a zoufat, ani nad smrtí ne, ani ve smrti ne. A to všecko můžeme druhým, a právě těm smutným, povědět.“

IV. Otázka Jana Křtitele a Ježíšova odpověď

„Ještě ti to, Teofile, dopovím. Vzpomínáš si ještě na Jana Křtitele?“

Teofil si vzpomněl: na proroka, co chodil oblečený do velbloudí srsti a živil se kobylkami a medem divokých včel. Kázal u řeky Jordán a chodili za ním lidé z celé země. Hodně mluvil o tom, že se blíží soud a že je třeba prosit o odpuštění. Lidé vyznávali svoje chyby, ptali se ho, jak mají žít. Jan je křtil. Jednoho dne k němu přišel i Ježíš…

„Ano, Jan připravoval příchod Božího vyvoleného, někoho, kdo změní běh světa, napraví nepořádky… Celý jeho život – od zaslíbení před jeho početím až po uvěznění – byl strávený přípravou cesty pro přicházejícího Mesiáše. Čekal, že tím, kdo něco takového uskuteční, bude Ježíš.

Ale pak už si nebyl tak jist. V té době byl Jan Křtitel ve vězení krále Heroda Antipy, krále, který se bál právě té jeho kritiky. Jan od svých žáků a přátel, kteří ho chodili navštěvovat – měl poměrně velkorysé návštěvní privilegium – slýchal o Ježíšovi. Slyšel o jeho putování, o tom, jak káže, ale že spíš než o soudu mluví o odpuštění, o Božím království pro všechny a o Boží lásce ke všem lidem.

A pak ty zprávy: Bohatí pohanští římští důstojníci mají své služebníky uzdravené Ježíšem? Truchlící vdovy v centru jeho pozornosti? Takhle si to ale nepředstavoval! A hlavně: nikde žádná viditelná změna světa, lumpové dál sedí na trůnu, nespravedlivě uvěznění – jako on sám–- dál čekají, kdy si někdo řekne o jejich hlavu, dár se ubližuje…

Ale Jan nebyl člověk pochybností – spíš člověk, který „nadějně zkoumá možnosti.“ A tak poslal za Ježíšem dva své učedníky – vždyť spolehlivé svědectví vyžaduje alespoň dva muže. A ti došli k Ježíšovi, právě když se zastavil před branou městečka Naim.

Několik dní se pak drželi v Ježíšově okolí a pozorovali. Jejich načasování bylo dokonalé! Právě „v tu hodinu“ – jak se říká v důležitých chvílích – Ježíš uzdravil spoustu nemocných, slepým vracel zrak, hluchým sluch. Zvuky, vůně a pohledy je zaplavovaly: všude chudé ženy, zchromlí muži, nemocné děti potřebující Ježíšovu pomoc.

A léčil i jiné nemoci: špatné svědomí, strachy, samotu. Po těch několika dnech si Janovi učedníci dodali odvahy a položili Ježíšovi otázku, se kterou je za ním poslal Jan: „Jsi to ty? Jsi to opravdu ty, který má přijít? Na koho jsme čekali po staletí. Jsi to ty, koho poslal Pán Bůh, aby změnil naše životy a tenhle svět?“

Ježíš jim neřekl: „Jděte a zapamatujte si tuhle odpověď.“ Místo toho je pověřil jako svědky. Řekl: „Jděte a řekněte Janovi, co jste viděli a slyšeli.“

Museli si všimnout utrpení kolem sebe. Zastavit se a vidět bolest v tvářích lidí. Udělat si čas vyslechnout těžké příběhy. A při tom také uvidět naději, která se rodí v někom, komu je dána druhá šance: šance chodit, šance vidět, šance žít ve společenství, šance žít znovu.

Ježíš jim ukázal slepé, kteří už zase viděli, chromé, kteří mohli chodit, nemocné, kteří přestali mít horečky a bolesti a zdraví se vraceli domů. Ale také jim v tom zástupu kolem sebe ukázal ty, kteří byli kdysi nešťastní, smutní, nikdo se s nimi nechtěl přátelit, a teď se usmívali a necítili se opuštění, nebáli se, netrápili se.

A pak řekl: „Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají a chudým se zvěstuje evangelium.“ To všechno předpovídal prorok Izajáš! Ježíš tím říkal: „Podle mých činů, Jane, poznáváš, kdo jsem.“

Co si, Teofile, myslíš o Ježíšově odpovědi? Měl snad říct ještě něco víc? Ti poslové pak Janovi všecko vyprávěli. Líčili, čeho byli svědky. Rozhodnout se musel sám. Odpovědět si na svou otázku, srovnat si svoje pochyby, představy.

Spousta lidí tehdy viděla, co se kolem nich děje. Chodili s Ježíšem, divili se jeho činům, úžasem otevírali pusy. Mnozí si uvědomovali, že to není samo sebou, pokyvovali hlavami a říkali: veliký prorok, Boží posel. Ale to bylo všechno. Jenom se dívali. Vidět ale nestačí. Ani k víře.“

V. Svědectví o tom, že nejsme opuštěni

„A víš, co ještě Ježíš řekl na závěr? ‚Blahoslavený je ten, kdo se nade mnou neuráží.‘“

Teofil se ptal: „A co to znamená?“

Lukáš odpověděl: „To znamená, že někdy nás Ježíš může zklamat. Možná čekáme, že přijde s mocí a silou, že všechno napraví. Ale on přichází jinak – vstupuje do našeho utrpení, jde s námi, i když se nic nemění. A to může být pro někoho pohoršením.“

Buď to bude jen vyprávění, Teofile, anebo z toho vyprávění něco v tobě vzejde. Buď budeš jen poslouchat, anebo necháš Pána Boha, aby svět začal měnit přímo v tobě. A ty se pak nebudeš bát jít za svým kamarádem, hrát si s ním, vyslechnout ho, a třeba mu pak i povíš, že ani ve smrti Pán Bůh nikoho neopustí.

Pomůcky: Obrázek z pohřbu, smuteční průvod; obrázek plačícího člověka, kterého objímá někdo jiný; obrázek dvou průvodů, které se setkávají; píseň *V tobě je radost* (Svítá 363).

Aktivity

Dramatizace setkání dvou průvodů. Rozdělte děti na dvě skupiny – jeden veselý průvod s Ježíšem, druhý smutný pohřební průvod. Nechte je zahrát setkání u městské brány.

„Co vidíš a slyšíš?“ Hra inspirovaná Janovými učedníky. Děti chodí po místnosti a pozorují, co vidí kolem sebe (připravte různé „scény“ uzdravení). Pak vypráví, co viděly a slyšely.

Transport mrtvého. Jedno dítě leží strnule na zemi. Čtyři děti ho musí odnést jako na márách. Která skupina je rychlejší? Bezpečnost: Ujistěte se, že děti umí dítě bezpečně zdvihnout!

Kdo je silnější? – Přetahování lanem. Potřebujete: Silné lano. Pravidla: Dvě skupiny drží lano a snaží se přetáhnout druhou skupinu na svou stranu. Propojení: Kdo je silnější? Je smrt silnější než život? Ale Ježíš je silnější než smrt!

Pamatovací hra podle L 7,22. Pravidla: První dítě: Janovi učedníci viděli, že slepí vidí. Druhé dítě: Janovi učedníci viděli, že slepí vidí a chromí chodí. Třetí dítě: Janovi učedníci viděli, že slepí vidí, chromí chodí a malomocní jsou očišťováni atd.

Starší školní děti

Vyprávění

Můžete použít strukturu z mladších dětí, ale přidat hlubší teologickou reflexi:

Teofil přichází s podezřením, že Ježíš přináší lacinou útěchu, když říká: „Blaze vám, kdo nyní pláčete, neboť se budete smát“ (L 6,21b). A co když pláčeme pro člověka, který tu už nikdy

nebude?

Když Jan Křtitel sedí ve vězení a slyší zprávy o Ježíšovi, také váhá. Bohatí Římané mají uzdravené služebníky? Truchlící vdovy v centru pozornosti? Žádná viditelná revoluce? Prodal se Ježíš? Změkl?

Jan Křtitel nám dává příklad – nebojí se klást Ježíšovi těžké otázky. Nedrží si pochybnosti pro sebe, ale jde s nimi přímo k Ježíši. Podobně jako staré žalmy, kde se lidé Bohu svěřují se vším – i se svým zklamáním, hněvem, pochybnostmi.

Co kdyby naše bohoslužby měly takovou autentičnost? Co kdybychom místo toho, abychom byli k Bohu (a k sobě navzájem) zdvořile opatrní, skutečně nabídli otázky, které nám pálí srdce a budí nás v noci?

Blahoslavenství plačícím platí ne proto, že naše aktuální životní krize zmizí, ale proto, že Bůh je s námi i uprostřed nich.

Rozhovor nad klíčovými tématy

1. Rozhovor nad blahoslavenstvím: „Blaze vám, kdo nyní pláčete, neboť se budete smát.“ (L 6,21b) Co znamená toto Ježíšovo blahoslavenství? Dá se tohle říct pozůstalým na pohřbu? Je to lacinou útěchou, nebo něčím jiným? Jak rozumíme tomu, že „Bůh navštívil svůj lid“?
2. Diskuse o otázkách jako součásti víry: Je v pořádku mít pochybnosti a otázky? Jan Křtitel měl otázky – znamená to, že měl slabou víru? Jaký rozdíl je mezi „pochybováním“ a „nadějným zkoumáním možností“? Jaké otázky máme my dnes k Ježíšovi?
3. Co znamená „Ježíš je Mesiáš“: Jaká měli lidé v Janově době očekávání od Mesiáše? Proč byl Jan možná zklamaný? V čem je Ježíš jiný, než se očekávalo? Pavel píše: „My kážeme Krista ukřižovaného, Židům urážku a pohanům bláznovství“ (1 Kor 1,23) – proč?
4. Co s modlitbami: Ježíš vzkřísil jen tři lidi – mladíka z Naim, Jairovu dceru a Lazara Kolik pohřebních průvodů nezastavil? Jak rozumět tomu, že i Jan Křtitel nakonec zemře v žaláři? Znamená to, že Bůh některé modlitby nevyslyší? Co je „Boží navštívení“ i tam, kde není zázrak?

Pomůcky: Velký papír se slovy: „Blaze vám, kdo nyní pláčete“; kartičky s otázkami k diskusi; Bible pro čtení odkazů (Iz 61, Fil 2, 1 Kor 1).

Aktivity pro starší školní věk

1. Debata: „Je Ježíš Mesiáš?“ Rozdělte skupinu na dvě – jedni argumentují jako Jan Křtitel (pochybnosti), druzí jako Ježíšovi učedníci (obhajoba). Na konci společná reflexe.

2. Psaní vlastních otázek Ježíšovi: Každý napíše na lístek svou otázku k Ježíšovi (anonymně). Pak čtete otázky nahlas a diskutujete o nich.
3. Investigativní novináři: Hrajte na Janovy učedníky – „reportéry“, kteří mají zaznamenat, co vidí a slyší. Co by napsali do zprávy pro Jana?
4. Zpracování tématu „utrpení a víra“: vytvořte koláž/prezentaci/báseň na téma: „Kde je Bůh, když někomu umře blízký člověk?“
5. Psaní dopisu/SMS Janovi. Děti píší SMS zprávu Janovi (max 160 znaků) – co by mu napsali Janovi učedníci?
6. Projekt Kde je Bůh dnes? Kde dnes Bůh „navštěvuje svůj lid“? Inspirace: Fotografie z Diakonie, sboru…
7. Gender/feministická perspektiva – Viditelná/neviditelná. Kdo je dnes viditelný a kdo neviditelný – přehlédnutelný.

Liturgie

Písně

Vlak Boží (SV 355); *Rok za rokem* (SV 286); *Chvála* (SV 86); *Srdce mé jásá, v tobě je spása* (NEZ 324); **Daniel** (SV 266) – „Daniel byl ze lví jámy zachráněn, také Jonáš z útrob velrybích, a pak třetí den Ježíš z mrtvých vstal – a proč ne i kdokoli z nás?“; *Bůh je záštita má* (SV 23); *Víc, než oko spatřit smí* (SV 386); *Nám pomoz, Pane milý* (NEZ 395); *V tobě je radost* (SV 363) – „I v téhle době hledíme k tobě. Ať umíráme – na tebe dáme, Pána a Krista. Haleluja!“; *Moudrost mi, Pane, dávej* (SV 286) – máme kam vložit svou ruku: „do dlaní silnějších, než je mé doufání“

Biblický text k zapamatování

Pro mladší: „Bůh navštívil svůj lid!“ (L 7,16)

Pro starší: „Zpívejte Hospodinu, dobrořečte jeho jménu, zvěstujte den ze dne jeho spásu, vypravujte mezi pronárody o jeho slávě, mezi všemi národy o jeho divech.“ (Ž 96,2–3)

Alternativně: „Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium.“ (L 7,22)

Rituál

Koho si tento týden budu všímat – koho uvidíme. Obrázek, nápis. Doplnit o modlitbu.

Okénko do bohoslužeb

Co by se tak mohli doslechnout o našem sboru lidé zvenčí? Viděli by, že se staráme o truchlící, osamělé, trpící? Že „Bůh navštívil svůj lid“ i dnes, skrze nás?

Modlitba

Milý Pane Bože, prosíme tě, daruj nám víru, že nás i dnes navštěvuješ, že jsi s námi, když se smějeme i když pláčeme.

Děkujeme ti, že se nebojíš našich otázek a pochybností. Pomoz nám být upřímní před tebou i před sebou navzájem.

Uč nás, prosíme, utěšovat ty kolem nás, kteří mají smutek a stávat se tak tvými učedníky i posly. Dej, ať dokážeme být s těmi, kteří trpí, i když neumíme jejich bolest odstranit.

Děkujeme ti, že jdeš s námi i tmou. Amen.

Podněty pro rozhovor

Co říci člověku, který přišel o někoho blízkého? Co dělá Ježíš, když se setká s lidským trápením a zármutkem?

Setkali jste se už s někým, kdo tvrdil, že to nejlepší v životě už má za sebou? Co ten člověk prožívá? Můžeme mu nějak pomoci?

Jestliže se zvěstuje, že slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium – tehdy, když je potká Ježíš: znamená to něco i pro nás?

Co z lidského života dělá utrpení? Je takový život zbytečný? Jak se projevuje v našem životě to, že „Bůh navštívil svůj lid“?

„Daniel byl ze lví jámy zachráněn, také Jonáš z útrob velrybích (a můžeme doplnit: také naimská vdova se raduje), a pak třetí den Ježíš z mrtvých vstal – a proč ne i kdokoli z nás?“ (Sv 266). Jak chápat to „kdokoli z nás“? To i my můžeme být vzkříšeni? V jakém smyslu?

Jan Křtitel má otázky a pochybnosti – znamená to slabou víru, nebo je to součástí víry?

Jaký je rozdíl mezi tím „vidět“ zázraky a skutečně „věřit“?

Kde dnes vidíme, že „Bůh navštěvuje svůj lid“? V našem sboru? V našich životech?

Co znamená být „svědkem“ – jako byli Janovi učedníci?

Proč Ježíš vzkřísil jen tři lidi? Co s těmi ostatními pohřebními průvody?

Jak rozumět tomu, že i Jan Křtitel nakonec zemřel v žaláři? Byl tedy Ježíš Mesiáš, nebo ne?

Hry

Kimova hra se „svědectvím Janových učedníků“. Na stole různé předměty symbolizující uzdravení (brýle = slepí vidí, berle = chromí chodí atd.), děti si je prohlédnou, pak se zakryjí, děti si vzpomenou…

Katechetické cykly
Ženy v Bibli
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 7,11–17
Lukáš 7,18–23